GAZETA

Wielkiego Xięstwa POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 129. — W Czwartek dnia 6. Czerwca 1833.

Wiadomości zagraniczne.

Austrya.

Z Wiednia, dnia 30. Maja.

Monarcha nasz raczył najłaskawiéj dowódzcy Ces. rossyjskiéj frgaty, „Xżna Łowicka, Kapitanowi Bologorskiemu, dać kosztowny pierścień brylantowy, a osadzie rzeczonéj fregaty gratyfikacyi czterysta dukatów w złocie, a to w dowód swojego najwyższego zadowolenia za przyjazny sposób, w jakim tenże powracającego z Stambułu C. K. Internuncyusza Barona Ottenfels, po rozbiciu się okrętu przy brzegach neapolitańskich, z własnego popędu na pokład swojego okrętu zaprosił i z Brindisi przywiózł do Tryestu.

Grecya.

Z Nauplii, dnia 6. Marca.

Oto są dwa rozporządzenia Królewskie, o których gazety wspominają:

I. Otto, z Bożéj łaski, Król Grecyi. Postanowiliśmy i stanowimy, co następuje: Artykuł 1. Herb nasz składać się będzie, według załączonego rysunku, z tarczy równobocznéj, kończastéj, koloru niebieskiego, w któréj znajduje się stojący krzyż srebrny (grecki), a w środku tego tarcza z rutami Królewskiego domu bawarskiego, w liczbie 21, to jest: 11 srebrnych, a 10 niebieskich. Na wierzchu głównéj tarczy umieszczona będzie zamknięta korona Królewska, z jabłkiem państwa; a po bokach trzymać ją będą dwa ukoronowane lwy, purpura królewska gronostajami wykładana i ozdobiona znowu koroną, otaczać ją będzie bezpośrednio. Art. 2. Pieczęć Królestwa nosić będzie ten sam herb z napisem na około: „Otto, z Bożéj łaski Król Grecyi.“ Art. 3. Pieczęcie Ministeryów i reszty innych urzędów zawierać będą w napisie na około słowa „Królestwo Greckie“, a w środku medalu nazwisko właściwéj władzy. Art. 4. Ogłoszenie i wykonanie niniejszego rozporządzenia poruczamy naszemu Ministeryum. Nauplia, d. 26. Stycznia (7. Lutego) 1833. — W imieniu Króla, Regencya: Hrabia Armansperg, Prezes. Maurer. Heideck. Ministrowie Stanu: S. Trikupis, D. Chrestides, A. Maurocordatos, K. Zografo, D. Bulgaris, C. Klonares; J. Rhizo.

II. Dekret amnestyi, tyczący się politycznych zbrodni i przewinień, popełnionych przed dniem 25. Stycznia (6. Lutego). — Otto z Bożéj łaski Król Grecyi. Po wysłuchaniu naszego Ministeryum, postanowiliśmy i stanowimy co następuje: Art. 1. Udzielamy ogólną amnestyą dla wszystkich politycznych zbrodni i przestępstw, popełnionych

przed dn. 25 Stycznia (6 Lut) r. b. Zabronione jest wszelkie poszukiwanie względem zdań politycznych aż do dnia tego objawionych. Art. 2. Niniejsza amnestya nie rozciąga się ani co do restytucyi cywilnych, ani co do pretensyi wynagrodzenia szkod, w którymto względzie prawo mający pozostaną przy prawie upominania się o swoje należności: chyba, gdyby pokrzywdzenie cywilne było bezpośrednim i koniecznym skutkiem kroków nieprzyjacielskich w czasie wojny domowéj przedsięwziętych. Art. 3. Ogłoszenie i wykonanie niniejszego rozporządzenia polecamy naszemu Ministeryum. Nauplia, dnia 9/21. Lutego 1833. (Podpisy jak wyżéj.)

Oprócz tego ogłoszone tu zostały 3 inne postanowienia, tyczące się monety greckiéj, wydane pod d. 8 (20.) Lutego i 13. (25) Lutego 1833.

Z dnia 8. Kwietnia.

Wczoraj otrzymał Król wiadomość, iż Królewicz Następca tronu bawarskiego przybędzie tu do. 12. b. m. z Neapolu. Marszałek nadworny Baron Asch i Wielki Koniuszy Hrabia Saporta czynią przysposobienia na jego przyjęcie.

N i e m c y.

Z Monichowa, dnia 20. Maja.

Wczoraj wieczorem nadeszły tu oddawna oczekiwane urzędowe wiadomości z Grecyi. Gazety tutejsze obejmują różne doniesienia i postanowienia, umieszczone w dzienniku Kuryer, wychodzącym w Nauplii. Król Otto ma takie zaufanie u całego narodu greckiego, iż go prawie ubóstwia, Regencya zaś coraz bardziéj rozszerza swoję sprawiedliwą władzę. Zabroniła dalszéj przedaży dóbr narodowych, zastósowała wartość pieniędzy zagranicznych, będących w kursie, do pieniędzy krajowych, wydała prawo względem karania występków przeciw publicznemu bezpieczeństwu, ustanowiła Sądy w Nauplii, Missolundze, Tebach i t. d. Wojsko regularne i nieregularne istnące do d. 11. Marca zostało zwiniętém; lecz wszystkich żołnierzy pierwszego wojska przyjęto do armii nowo tworzącéj się. Armia ta ma się składać z 8miu batalionów piechoty, pułku ułanów, 6 kompanii artyleryi, kompanii pociągów, kompanii rzemieślniczéj, oddziału inżynierów i 2 kompanii pionierów. Oprócz tego będą 3 bataliony strzelców, a w nich umieszczeni zostaną żołnierze i podoficerowie byłego wojska nieregularnego. Każdy batalion strzelców składać się będzie tymczasowie ze sztabu i 4 kompanii po 50 ludzi. Dowódzcą pułku ułanów jest Major bawarski, Baron Pfeill Scharfenstein w stopniu Podpułkownika. Urządzenie wojska morskiego poźniéj nastąpi. Antoni Maulis, syn Admirała, został mianowany Kapitanem marynarki Królewskiéj.

N i d e r l a n d y.

Z Hagi, dnia 27. Maja.

Z Bredy donoszą pod d. 27. m. b.: „Wczoraj przybyli tu dwaj gońcy z depeszami od Komendanta fortecy Bergen-op-Zoom. Jeden z nich natychmiast daléj odjechał do Hagi, aby wręczyć pisma N. Panu; drugi udał się do Tilburga do Xięcia Oranii. Mają oni przywozić bardzo ważne wiadomości względem stanu spraw belgijskich." — Do obozu pod Ryen zaciągną wojska zapewne dnia 3. Czerwca.

B e l g i a.

Z Bruxelli, dnia 27. Maja.

O dotychczasowych wypadkach nowych wyborów wyraża Kuryer tutejszy, co następuje: „Ministeryum dostąpiło dotąd w wyborach dwóch korzyści, t. j. przepadli Pan Fleussy w Waremne i Pan H. Brouckère w Ruremonde. Ubolewalibyśmy nad stratą tych dwoch Deputowanych, gdybyśmy nie mieli słusznéj nadziei, że jeden zostanie obrany w Bruxelli, a drugi w Leodyum. — Zaś wybór powtórny Panow Davignon, Lardinois, Hoffschmidt, osobliwie Panów Seron i Pirson, są prawdziwym tryumfem dla oppozycyi. Mamy przyczyny mniemać, że nastąpienie Pana Jadot w miejsce Pana Jacques niepodległéj opinii w Izbie reprezentantow sprzyjać będzie. Powtórny wybór Pana Liedts pomyślny także dla oppozycyi, chcącéj aby sprawami kraju z większą nieco sprężystością zarządzano. — Przed Izbą taką, jaka teraz się zgromadza, Ministrowie utrzymać się niepotrafią. Ich klęska — wszystko albowiem każe się spodziewać, że wybory miast głównych w duchu wyborów dystryktowych nastąpią — tém okropniejsza, ile że żadnego nie zaniedbywali środka, aby odnieść zwycięstwo.

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 25. Maja.

Wiadomość o zawarciu traktatu przedwstępnego między Francyą, Anglią i Holandyą, onegdaj tu nadeszła i sprawiła nadzwyczajne wrażenie. Wszystkie gazety robią nad nim uwagi swoje, upatrując w tém pomyślną przepowiednią bliskiego załatwienia całéj sprawy holendersko-belgijskiéj.

Dyplomacya nasza z powodu spraw, ściągających obecnie na siebie uwagę wszystkich narodów, wielkiego nabawiona kłopotu. Król przyjmował wczoraj na posłuchaniu prywatném

Hr. Pozzo di Borgo, ale Rada Ministrów zgromadzona w chwili, kiedy Poseł rossyjski miał audyencyą, nie otrzymała przystępu.

Quotidienne pisze co następuje: „Mówią tu dużo o projekcie Ministrów, rozwiązać Izbę przy końcu posiedzenia, aby dostąpić wyborów, któreby były bardziéj zgodne z duchem Gabinetu. Dodają, że wszystkim Prefektom dano rozkaz, aby wręczyli Ministrom spis wyborców departamentów swoich, mając podać zbliżającą się liczbę wyborców, na których się rząd bezwarunkowo spuszczać może, jakoteż tych, których zasady polityczne są wątpliwe i tych, co jawnie rządowi nie sprzyjają. Stósownie do tych doniesień, projekt rozwiązania Izby zostanie albo wykonany, albo zaniechany.

Monitor zbija tę pogłoskę o rozwiązaniu Izby Deputowanych, dołączając następującą uwagę: „Niektórzy przepowiadali, że Izba Deputowanych po sessyi roku 1834. naturalną umrze śmiercią. Jestto fałszem, bo 31. artykuł Karta opiewa, że Deputowani na pięć lat obierani bywają, więc Izba ta w Lipcu r. 1831. obrana, zostanie zgromadzoną aż do Lipca r. 1836.

Hr. Lucchesi Palli przybywszy tu wczoraj zajął mieszkanie w pałacu Xżnéj Bauffremont; oddał on natychmiast wizytę Ministrowi spraw zewnętrznych.

Donoszą z Bordeaux pod d. 21. m. b.: „Korweta „Agathe“ przeznaczona dla Xżnéj Berry, przybyła z stanowiska swego pod wyspą Aix do dolnéj części rzeki. Stan zdrowia Xiężnéj jest taki, iż się słusznie spodziewamy, że będzie mogła dn. 1. Czerwca udać się w podróż. Wedle jéj życzenia towarzyszyć jéj będą następujące osoby: Generał Bugeaud i jego adjutant; Pani Lebeschu, jéj garderobiana i lokaj jeden; Hr. Mesnars z lokajem. Zlecono Generałowi Bugeaud, aby wracając przywiózł rządowi świadectwo o jéj szczęśliwém przybyciu na miejsce przeznaczone, podpisane przez wszystkich towarzyszów Xiężnéj.

Nietylko Monarcha, ale i Xżę Orleanu, kupił kilka obrazów, będących na ostatniéj wystawie sztuk pięknych.

Niska cena chleba, tak bardzo pociesza lud, że przy każdéj sposobności nie zaniedbuje rząd chwalić i wyrazić swe zadowolenie. Artykuły dzienników National i Tribune, najmniejszego nie wywierają już wpływu.

Kilku więźniów politycznych w St. Pelagie, umiejących jakie rzemiosło, otrzymało pozwolenie, zmienienia swych izb w warsztaty.

Dziennik France nouvelle pisze: „Dn. 16. Maja r. z. poniosła Francya wielką stratę; w dniu tym Kazimierz Périer zakończył życie. Upłynął rok od czasu tego smutnego wypadku, a sława Ministra, który się zupełnie poświęcił wielkiemu dziełu ocalenia ojczyzny, utrzymała się mimo potwarzy, których za życia doznawał. Leżto razy nieprzyjaciele jego nawet nie musieli mu oddawać sprawiedliwości. Przeżył go system polityczny, którego wszelkiemi siłami bronił; następcy jego szczycą się postępując tym samym torem. Obdarzony Périer wielką przenikliwością, poznawał, iż nadeszła chwila oporu, i z właściwą sobie energią pokonał fakcye. Rewolucya, która zboczyła z swéj drogi, wróciła na nię. Lecz ta walka z namiętnościami politycznemi przechodziła jego siły; Kazimierz Périer umarł nie dokończywszy dzieła swego. Imie jego atoli należy do liczby tych, które wdzięczny naród chętnie powtarza, i zawsze przypominać będzie cnoty wielkiego męża.“

Wielu generalnych Konsulów i Wice Konsulów naszych przeniesiono z jednego miejsca na drugie. Między innemi przywrócono Wice-Konsulaty w Gibraltarze, Tyflis, Savannah i Tripolis (w Syryi), a utworzono 4 nowe Wice-Konsulaty, jako to: w Patras, Szczecinie, Jassach i Valparaiso.

List z Oranu pod d. 28. Kwietnia wyraża: „Nadzieja wyruszenia przeciw nieprzyjacielowi uradowała żołnierzy. Generał Desmichels wydał odezwę, w któréj pokój dobrym, a wojnę złym zapowiada.“

Podług wiadomości z Rzymu, znany bankier Ouvrard kupił majętność Mattei, należącą do Xięcia Farnese

W obecnéj chwili wielu dyplomatyków naszych wysłano w tajnych zleceniach do różnych krajów; w Alexandryi (w Egipcie) ma się znajdować trzech lub czterech agentów. Jeden jest w Petersburgu, jeden w Hadze, i jeden w Oporto.

Piszą z Tulonu pod d. 20. b. m. „Wczoraj przybył tu statek parowy „Castor“, który d. 11. b. m. wypłynął z Algieru. Przywiezione listy każą się obawiać powstania w téj osadzie, z tego szczególniéj powodu, iż wykonywanie praw francuzkich zostało wstrzymane. Umysły tamecznych osadników europejskich są bardzo wzburzone. Zawinęła tu także korweta „Perle“ z Oranu, skąd dnia 1. m. b. wypłynęła; na pokładzie jéj znajduje się Generał Boyer, dotychczasowy Gubernator w Oranie. Uzbrajanie okrętów liniowych „Nestor“ i „la Ville de Marseille“, oraz fregaty „Victorieuse“ i brygu „Dupetit-Thouars“, trwa ciągle.

Dziennik Courrier de l'Isere donosi

iż dwaj oficerowie z pięciu podoficerami wojska sardyńskiego przeszedłszy granicę, szukali przytułku w Grenoble, a tameczna władza kazała ich zaprowadzić do St. Marcellin, gdzie jest depot innych wychodzców włoskich. Tenże dziennik zaprzecza pogłosce o uczestnictwo mieszkańców w Grenoble do niespokojności w Piemoncie.

Okręt Luxor, który przybył z Alexandryi do Tulonu, przywiózł oprócz wielkiego obelisku, piękny sarkofag z czarnego granitu, szacowany 15,000 fr.

W mowie, którą Xżę Broglie miał w d. 18. b. m., przebija się dość wyraźnie myśl, iż podział Państwa Ottomańskiego nie byłby rzeczą niepodobną.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 9. Maja.

Skarbnik kapituły w Saragossie znikł w przeszłym tygodniu. Odkryto w jego rachunkach deficit, wynoszący przeszło 4 mil. realów. Przyczyną tego ogromnego niedoboru mają być ciągłe ofiary, ponoszone przez duchowieństwo w Arragonii z przyczyny powstania Karolistów, które po kilkakroć na różnych punktach wybuchało.

Uroczysta protestacya Infanta Don Carlos (nie chcącego, jak wiadomo, złożyć przysięgi wierności najstarszéj Infantce), dnia 5. m. b. Królowi została wręczoną.

Portugalia.

Z Lizbony, dnia 10. Maja.

W wydziale wojennym panuje ciągle wielka czynność. Pracują mianowicie z nieprzerwaną gorliwością na pokładzie eskadry Królewskiéj, mającéj być wzmocnioną przez okręt liniowy „Rainha“ o 74 działach, który obecnie nanowo uzbrajają. Wybór przyszłego naczelnego wodza floty waha się jeszcze między Admirałem Rosa i Joao Felix, który to ostatni w przeszłym roku nią dowodził. Po wsiach zaciągi do wojska trwają ciągle. Z pożyczki za granicą zawartéj nadeszło tu znowu 200 contos de Rees (t. j. 2,010,000 złp.) — Ku większemu bezpieczeństwu miasta stołecznego wyznaczono tu dla wojska cztery miejsca, w których się w przypadku alarmu zgromadzić mają, t. j. place Santa Clara, Santa Anna, Terreiro do Paço i Estrella. — Aby przyspieszyć nadejście wszelkich z różnych miejsc nadbrzeżnych rządowi przesélanych wiadomości prócz telegrafów porozstawiano jeszcze kawalerzystów, pełniących służbę sztafet. Każdy środek ostrożności pokazuje się być tém potrzebniejszy, ile że się dotychczas nie udało, ująć wszystkich sprawców nieładu i zamachów buntowniczych, które się w ostatnich czasach w koszarach i po różnych miejscach w kraju wydarzały. — Naczelny wódz wojska lądowego, General Hr. Barbacena, wzmacnia ciągle dzieła, z których chce uderzyć na Oporto. Niesnaki i intrygi w Ministeryum Dom Pedra dotąd nie ustały.

Z Oporto, dnia 5. Maja.

(*Wyjątek z Times.*) — Wczoraj na całéj linii odprawiono przegląd, jako wstęp (wedle pogłoski) do poruszenia w armii. Wyjdzie ona dopiero po nadejściu wszystkich wzmocnień; tymczasowo chcą tylko przedsięwziąść wycieczkę w pewnym zamiarze. Wszelkie wojska obce (wyjąwszy batalion szkocki i irlandzki) około 1800 ludzi, zgromadziły się w Bom Successo; było między niemi 160 ułanów. Wydarzyły się także na naszéj stronie, zapewne z przyczyny ciężkiéj służby i lichego pokarmu, zbiegostwa. Od chwili ostatnich doniesień małoco żywności wylądowano, kiedy trudno znowu się dostać przez zasyp portu. Cholera wybuchła w wojsku z podwojoną gwałtownością; grasuje podobnie w szpitalach febra (czy tyfus?). Od d. 18. Lutego aż do 20. m. z. zapadło 308, z pomiędzy których 154 wyzdrowiało, a 120 umarło; 20 jeszcze się léczy. Przy nędznym pokarmie szczęściem dla biednych żołnierzy, że rząd z braku lichego wina, które już spożyte, przymuszony dawać żołnierzom stare wino portowe. — Na pokładzie korwety „Konstitution“ stojącéj przed zasypem, znajduje się 25 zbiegłych Miguelistów. — Przedawają tu obecnie mięso ośle, funt po 5 vintem; rozdawają także między żołnierzy często mięso końskie zamiast wołowiny. Wczorajszy numer gazety Cronica zawiera dekret urzędowy, stósownie do którego Admirał Sartorius nanowo otrzymuje swój urząd. Najbogatszy Baron w Portugalii zobowiązał się wypłacić osadzie żołd zaległy; jestto ten sam obywatel, ktory w roku przeszłym, nie chcąc płacić włożonéj na siebie kontrybucyi 40 milionów reizów, zniewolony był szukać przytułku na pokładzie obcych okrętow (Baron Quintella?)

Anglia.

Z Londynu, dnia 25. Maja.

Wczoraj obchodzono w Kensingtfon jak najuroczyściéj urodziny J. K. M. Xiężnéj Wiktoryi, Następczyni tronu, która ukończyła rok 14ty. Po południu przyjmowała Xżna odwiedziny Królowéj i innych członków rodziny najdostojniejszéj. Wieczorem była Xżna Kent z Następczynią tronu przytomna na balu, wyprawionym na cześć dnia tego przez Królestwo Jchmość w pałacu St. James.

Xiążę Orleański przybył w zeszły wtorek z Manchester do Liverpool, gdzie go Major miasta i Rada municypalna w galowych ubiorach przyjmowała.

Globe donosi, że traktat przedwstępny przez Pełnomocników Holandyi, Francyi i Anglii podpisany, z 6 artykułów się składa. Treść zgadza się z podaniami Times nam już znajomemi, nie wymieniła tylko ta gazeta, że wedle 6 artykułu, aż do zawarcia stanowczego traktatu także żegluga na Mozie podług taryfy zawartéj w traktacie żeglugi reńskiéj, ma być wolną.

Tenże Globe pisze: „Wiadomości z Irlandyi brzmią bardzo pomyślnie. Bez dopuszczania się gwałtów na osobie jakiéj, bez popełnienia uczynków tyranii, kraj stopniowo coraz bardziéj się uspakaja, kiedy rabusiów i podpalaczy przywykłych czoło stawiać prawom istniejącym, zbawiennéj nabawiono trwogi. Uczucie prawie już nieznane bezpieczeństwa osobistego wraca zwolna, a z tém uczuciem także swoboda i spokojność umysłów. Któżby więc temu mógł zaprzeczać, że miliony mieszkańców Irlandyi, dotychczas na bezprawia i gwałty wystawionych, przez środki rządu nie zyskały? Zapewne każdy się przekona, że środki te zniewalające, na które tyle powstawano, istotnie były potrzebne, aby przywrócić i zabezpieczyć spokojność i porządek.

Gazeta Waterford wyszła w tych dniach z próżną stronnicą, uniewinniając te puski — influencyą, kiedy większa część czcionkarzy na chorobę tę zapadła.

Unia polityczna w Sheffield zwołała w przeszłym tygodniu zgromadzenie ludu, w którém przeszło 6,000 ludzi udział miało. Wniesiono o wydanie adresu do Króla względem oddalenia Ministrów, w duchu, w jakim stowarzyszenie birminghamskie się odezwało. Wniosek ten byłby téż niemylnie przeszedł, gdyby jednemu ze zgromadzonych nie przyszło było na myśl wnieść, aby zgromadzenie zamieniło się na towarzystwo ochotników. Przewodniczący naturalnie złożył takim sposobem funkcką swoję, a zgromadzenie rozeszło się, nic nie postanowiwszy.

(*Gaz. Vossa.*) — Między rozmaitemi petycyami podanemi na posiedzeniu wczorajszém Izby niższéj była téż petycya Pana Th. Attwood na korzyść Polaków; oświadczył petycyą podający, że przed dwoma laty Anglia potrzebowałaby tylko palec jeden podnieść, aby Polskę i Konstantynopol ocalić; teraz już nierychło; chcąc zamiaru tego dopiąć, trzeba niezmierne ponosić ofiary, i kilkaset milionów poświęcić. — Pan O'Connell odłożył swój wniosek dotyczący się oskarzenia Prymasa Irlandyi, gdy tymczasem i nową już wytoczono sprawę przeciw Prałatowi temu. — Wystąpił następnie P. Bernal z wnioskiem swoim przeciw przekupstwom przy wyborach. Mocya ta wymierzona przedewszystkiém przeciw zabiegom wyborczym w Hertford, gdzie stronnictwo Lorda Ingestries klub utworzyło, rozdzielający między wyborców marki na obiady i kolacye, mające tam pewną wartość pieniężną i kurs zwyczajny papierów skarbowych. Lord Ingestrie nie wystąpił sam jako płacący, lecz utrzymuje siodlarzy, krawców i cieśli jako swoich podagentów, aby wyglądało, że ci ludzie szczególnie się ujmują za wyborem Lorda. Istotnie niezgrabny i oburzający podstęp! Używać ludzi, nieposiadających nawet tyle majątku, ile marki owe wynoszą, poczęści wcale zbankrutowanych! Niektorzy z pomiędzy nich zapytani przez Komitet rozpoznawający wybory, odpowiedzieli, iż nie mogliby łatwo tracić tych pieniędzy, nie spodziewają się jednak od nikogo zapłaty! I za pomocą takich zabiegów sprawcy przekupstwa starają się podejść i oszukać Kommissyą rozpoznawającą wybory! Powinnością jest Izby zabronić wyprawianie biesiad przed aktem wyborów. Teraz przeciwnie obiecują podagenci Lorda Ingestrie każdemu wyborcy, spełniającemu toast na zdrowie Lorda, 5 funt.; dla każdego, któryby jawnie chwalił Pana tego, stoi już napogotowiu para trzewików; niejakiemu Roger obiecano zapłacić komorne na rok, jeśliby tylko Lordowi Ingestrie dał swoję kreskę; innym ofiarowano pończochy, czapki i t. p. Familii, któréj przed tygodniem ukradziona została summa 7 funt., wrócono ją, aby pozyskać kreski ojca i syna. — Przez takowe postępowanie sposob myślenia mieszkańców Hertfordu do szczętu się zgorszył, przeniewierzenie się w oczach ich nie jest więcéj występkiem; co większa zastrzeżenia obłudnicze i prewarykacya do tego stopnia u nich wygórowała, że jeden z wyborców przed Kommissyą oświadczył, iż tylko zaprzedał swoje przyrzeczenie, nie zaś kreski swoje. (Śmiech.) Hańbą to jest dla narodu angielskiego, że co takiego codzień i bezkarnie się wydarza i jedynie tylko ułomnościom praw przypisać należy przyczynę złego. Proponował nareszcie mówca, aby przez przypuszczenie wyborców z okolic do wyborców hetfordskich, przedajności téj przynajmniéj nieco zaradzono. — Lord G. Sommerset oświadczył, iż to co Pan Bernal powiedział, wystarczyłoby, aby wybór dwóch teraźniejszych członków Hertfordu (Lorda Ingestrie i Pana Mahon)

uczynić nieważnym, nie zaś, aby miastu wziąść prawo wyborów. — Glny Adwokat popierając wniosek Pana Bernal, oświadczył, iż głównym celem bilu reformy było, zapobiedz przekupstwu. Powstali potém niektórzy członkowie w obronie miasteczka tego, co P. John Russell spowodowało do uwagi, że zacni zgromadzeni w ogólności przeciw przekupstwu się oświadczają, ale wcale inaczéj się tłomaczą, jeśli do szczególnych i rzeczywistych przypadków stósować się przychodzi. Przystąpiono nareszcie do kreskowania nad wnioskiem Pana Bernal i przyjęto go większością 227 głosów przeciw 55. — Zamiast zwiększenia liczby wyborców Hertfordu przez przypuszczenie innych wniósł Pułkownik Ewans, rozumiejąc, że ów środek nie zaradzi skutecznie przekupstwom, aby tam zaprowadzono głosowanie za pomocą gałkowania (Kugelung). Poprawkę tę cofnął jednak Pułkownik na przedstawienie Pana O'Connell, uważającego, iż trzeba się wprzód doczekać skutków powiększenia liczby wyborców, ponieważ nędzne ciało wyborcze w Hertford, także po zgromadzeniu gałkowania en masse mogłoby się dać przekupić. Mianowano następnie Kommissyą śledczą. Pan Bernal wymawiał się z uczestnictwa w niéj, co powszechny wzbudziło śmiech. — Podobny wniosek Pana O'Connell przeciw wyborcom w Carrickfergus wydał jeszcze świetniejsze skutki, kiedy mu natychmiast jednozgodnie pozwolono wnieść bil, stósownie do którego owe miasteczko prawo wyborów traci.

Kommissya, któréj polecono zdać sprawę o czasie, przez jaki dzieci pracują w fabrykach, przybyła do Leeds; że zaś wzbrania się słuchać publicznie świadków w téj mierze i zeznań ich ogłaszać drukiem, czynią jéj więc zarzut, iż okazuje się stronniczą.

Gazeta Times pisze: „Zdaje się, iż zmiana praw zbożowych nie nastąpi w roku bieżącym ani w Izbie wyższéj, ani w niższéj. Ważny jednak ten przedmiot nie jest usunięty; rząd zapewne popierać go będzie, a wstrzymanie jego usprawiedliwiają liczne niecierpiące zwłoki okoliczności, które w obecnéj chwili zajmują uwagę Parlamentu, i przed zakończeniem posiedzeń jego muszą być załatwione."

Dania.

Z Kopenhagi, dnia 14. Kwietnia.

Wczoraj przybyli tu między innymi na statku parowym z Kiel: Poseł francuzki przy Dworze naszym Xiążę Montebello z rodziną swoją i Poseł angielski P. Wynn. Poseł szwedzki przy Dworze naszym, Baron Hochschild udał się niedawno do Francyi; zastępuje go Glny Konsul P. Afzelius.

Z dnia 18. Maja.

Monarcha nasz wyjedzie stąd d. 8. Czerwca, celem zwiedzenia miast: Kjöge, Mordingborg, Nykieping, Maribo, Scheswig, Rendsburg, Neumünster, Segeberg, Oldesloe, Lauenburg, Ratzeburg, Mölln, Büchen, Altona i Kiel, a d. 8. Lipca wróci do tutejszéj stolicy. Kilka dni zabawi u Landgrafa Karola w Louisenland.

Rozmaite wiadomości.

Pewny lekarz w Gdańsku dowodzi, że młode wina, a szczególnie wina pośledniejsze i zaprawne, szkodliwe są na influencyą, czyli chrypkę, ale za to miód, ów starożytny napój naszych ojców, ma być wybornem lekarstwem na tę słabość.

Mohamed Ali, Wice-Król Egiptu, kazał w drukarni swojéj w Bulaku drukować kilka dzieł francuzkich o sztuce wojennéj i marynarce, przełożonych na język arabski, a jeden z Efendych, których posłał do Paryża, ma zamiar za pomocą pewnego Francuza przełożyć na język arabski słownik akademii francuzkiéj. Wspomniony Wice-Król stara się wszelkiemi sposobami być w dobrém porozumieniu z Europejczykami, zwiedzającymi Egipt; daje podróżnym godzinami posłuchania, rozmawia z nimi o polityce, obyczajach europejskich i wynalazkach, o planach i trudnościach, jakie napotyka, i gdy chce, jest nader przyjemnym w obcowaniu. Turcy, którzy z Algieru uciekli, a mianowicie wyżsi duchowni, wywieźli z sobą z meczetów mnóstwo rzadkich rękopismów i brakiem pieniędzy zmuszeni byli sprzedawać je; były między temi dzieła, miane całkiém za stracone: np. zbiór pieśni Arabów w Hiszpanii w 40 tomach, wystawiony był na sprzedaż za 1700 piastrów tureckich. Mówią, że Konsul francuzki, Pan Mimault, odebrał był z Paryża rozkaz, kupić te dzieła dla biblioteki paryzkiéj, ale Wice-Król uprzedził go i nabył je dla biblioteki dzieci Tulsun-Baszy, dla których ogólnie zakupuje wszystkie rękopisma, jakie bywają na targach książkowych w Kairo. Oprócz kilku znakomitych urzędników jest on wprawdzie jedynym kupicielem tego artykułu, gdyż nędza w kraju jest tak wielką, że nikt prawie nie myśli tam o podobnych zbytkowych wydatkach. Wice-Król ma zamiar kazać wydawać wkrótce gazetę francuzką w Egipcie, co należy do jego systematu popularyzowania się w Europie. (Z listu podróżnika francuzkiego.)

Pułkownik Varnhagen w Brazylii uczynił ważne odkrycie, służące do powiększania mocy prochu strzelniczego. Mieszając proch z równą częścią piłowin drzewnych, najlepiéj drzewa miękkiego, siła jego, jak się przy rozsadzaniu skał przekonano, we trójnasób prawie się pomnaża.

W jednym ze Stanów Zjednoczonych Ameryki północnéj (Ohio), w Masillan, wykopano niedawno dwa ogromne zęby, z których każdy miał długości 9 stóp 6 cali, a 8 cali średnicy. Dwóch ludzi zaledwie mogło jeden z nich podjąć; zewnętrzna ich powierzchnia jest jeszcze całą i gładką, jak kość słoniowa, wewnątrz tylko są nieco nadpróchniałe. Znaleziono je w bagnie, około 2 stóp pod powierzchnią ziemi; podobne są wielce tym, które niedawno odkryto w Bone-Aick w Kentucky. Sądząc z tych kości podług rachuby anatomicznéj, wielkość zwierzęcia, do którego należały, wynosić musiała przynajmniéj 60 stóp długości, na 22 wysokości i 12 średnicy. Zwierzę to przechodziłoby zatém, co do wielkości, mamuta w takim stósunku, w jakim słoń przewyższa wołu.

Następujące, co do słowa prawdziwe, zdarzenie, stało się przy koncercie, dawanym przez Romberga w Preszburgu, w końcu Kwietnia. Jest ono nowym dowodem władzy muzyki i nie dosyć jeszcze znanego jéj wpływu na wszystkie może żyjące istoty, obdarzone organem słuchu. — Jedna z powszechnie w tém mieście poważanych dam, Hrabina R*, siedząca w pierwszym rzędzie, postrzegła wielkiego pająka, który ku grającemu wirtuozowi coraz się więcéj zbliżał, a nareszcie zastanowił się bez ruchu w niewielkiém od niego oddaleniu, jak gdyby słuchał jego tonów niebiańskich. Głośny i mocny akord spłoszył go, bądź że przerażony hucznemi tony, bądź że granieın była podłoga wstrząśnioną. Przestraszony pająk biegł prosto ku Hrabinie, a ta, lubo z naturalnéj odrazy na widok tych owadów była bliską omdlenia, prosiła jednak sąsiadki swojéj, ażeby pająka tego nie deptała, lecz ażeby w inną stronę skierowała jego ucieczkę, co się téż stało. Tymczasem Romberg powrócił znowu w grze swojéj do tonów łagodnych; odpędzony na bok pająk, miasto szukania gdzie kąta, wrócił się, znowu się zbliżył do artysty, i tak długo jak wryty znajdował się w jego bliskości, dopókąd wirtuoz swojego solo nie skończył i wtedy dopiero zniknął z oczów uważającéj go damy. Romberg, którego oczy, jak wiadomo, nic z grą do czynienia nie miały, uważał także to całe zdarzenie i zapewniał późniéj, że niniejszy przypadek nie był pierwszym, który mu się zdarzył, lecz, że tony jego często już zwabiały pająków, i jest tego zdania, że szczególnie ton wiolonczeli wywiera tę władzę magiczną na pokoleniu Arachny, od któréj, jak wiadomo z mitologii, pająki pochodzić mają. Widzimy więc bajkę o Orfeuszu zdarzeniem tém urzeczywistnioną w połowie; jakoż w ogóle wiele postrzeżeń starożytności nie raz przypadek prawdziwemi nam okazuje, a to takich, któremi my potomkowie niewiernego Tomasza jednóm słowem jako kłamstwami pogardzamy, z przyczyny, że albo nie widzieliśmy ich własnemi oczyma, lub żeśmy ich nie dotykali się rękoma, lub że nasza wygórowana mądrość pojąć ich nie mogła. (Rozm. Lwowsk.)

Podług ostatniego urzędowego popisu, z r. 1813., ludność Chin i stósunek jéj do rozległości kraju, z podziałem na prowincye, są następujące:

Prowincye.	Stopnie szer. geogr. miast stółeczn.	Rozległość w mil. statut. angielsk.	Ludność w ogóle	Ludność na 1 milę.
Pechely . .	40°	59,700	27,990,871	468
Kiangnan .	32	85,000	72,011,560	347
Kiansi . .	29	72,000	30,426,999	422
Fokin . . .	26	57,150	14,777,410	258
Czikian . .	30	37,200	26,256,784	705
Hukuan . .	31	168,300	46,022,605	273
Honan . .	35	62,000	23,037,171	371
Szantong .	37	56,800	28,958,764	510
Szansi . .	38	63,500	14,004,210	220
Slensi . .	34	167,700	25,562,131	152
Sechuen . .	31	175,600	21,435,678	122
Kanton . .	23	97,100	19,174,030	197
Kuansi . .	25	87 800	7,313,895	83
Yunnan . .	25	131,400	5,561,320	42
Kusiczo . .	26	51,200	5,288,219	103
Ogół . .		1,372,450	367,821,647	268

Sposób ochroniania stali od rdzy.

Dla ochronienia narzędzi stalowych polerowanych od rdzy, płatnerze angielscy nacierają je proszkiem wapna niegaszonego, albo maczają je w wodzie wapiennéj.

OBWIESZCZENIE.

Jako bezpieczne miejsce do kąpania, położone w rzece Warcie miejsce przeciwko cegielni ratajskiéj, które w zeszłych latach do tego używane bywało, znów na rok bieżący do tegoż celu ustanowione, palami i tablicą na lewym brzegu rzeki Warty, z napisem:

„Bezpieczne miejsce do kąpania" oznaczone zostało.

Poznań, dnia 24. Maja 1833.

Królewskie Dyrektoryum Policyi powiatu i miasta.

OBWIESZCZENIE.

Po nastąpioném zarządzeniu z strony władzy wyższéj Dysmembracyi folwarku Zalasewo zwanego, do Ekonomii rządowéj Swarzędzkiéj należącego, w powiecie Poznańskim niedaleko miasta Swarzędza 1¼ mili od miasta Poznania położonego, z domu dotychczasowego mieszkalnego folwarcznego, z owczarni w roku 1831. nowo budowanéj, z stodoły folwarcznéj wielkiéj, z piwnicy i z trzech domów familijnych główny etablissement utworzony został, który

w ogrodach i roli ornéj	447 mrg.	69 □pr.,
w łąkach	87 —	147 —
w pastwiskach	237 —	46 —
w miejscach nieużytecznych w to podwórza i place do zabudowania	25 —	91 —
w ogóle	797 mrg.	173 □pr.;

zupełnie odseparowanych otrzymał.

Etablissement rzeczony drogą licytacyi publicznéj sprzedanym być, wystawienie zaś na sprzedaż alternative, tak na własność dowolną, jak również prawem dzierzawy wieczystéj, nastąpić ma.

Termin licytacyi do tego

na dzień 20. Czerwca r. b.

przed południem o godzinie 9. w Izbie wielkiéj posiedzeń naszych w Poznaniu przed Wnym Assessorem Regencyi Naumann wyznaczyliśmy.

Wzywając uzdatnionych i co do wypłat właściwych zamożnych nabywców, nadmieniamy, iż chęć nabycia mający, czyli raczéj nabywca, obowiązany daniny duchowieństwa na etablissemencie rzeczonym spoczywające etc., jak również pobory ziemskie 24 procentu, czyli pobór gruntowy ponosić. Oprócz powyższego, przyjmuje nabywca na przypadek wydzierzawienia wieczystego, kanon spłacalny 120 tal. rocznie wynoszący, jak niemniéj wkupne przez licytacyą wznieść się mające, którego minimum na 1440 tal. postanowiono. Na przypadek sprzedaży prawem własności dowolnéj, minimum wkupnego 3600 tal. wynosi.

Na kaucyą za podanie swe, o ileby takowe na nabycie prawem własności, lub też prawem dzierzawy wieczystéj nastąpiło, w przypadku pierwszym tal. 1000, w drugim zaś tal. 500 w pieniędzach gotowych, lub w papierach państwa, złożyć winien. ¼ wkupnego bądź na własność, bądź prawem dzierzawy wieczystéj, w każdym przypadku przed tradycyą nastąpioną, zapłaconą być musi.

Anszlag z mappą i regestrami mierniczemi, jak niemniéj szczegółowe warunki sprzedaży, w Registraturze do przejrzenia złożone znajdują się, mogą takowe także u Burmistrza Browna w Swarzędzu być przejrzanemi, który zarazem polecenie odebrał udzielania względem realności etablissementu objaśnień żądanych.

Poznań, dnia 3. Maja 1833.

Królewsko-Pruska Regencya, Wydział poborów stałych, dóbr i lasów rządowych.

OBWIESZCZENIE.

Polowanie na polach dawniéj do dóbr maltańskich należących wsiów czynszowych, wsiów Krzesin i Rabowiec, od dnia 1. Lipca 1833., na trzy po sobie następujące lata, w drodze licytacyi publicznéj wydzierzawione być ma.

Do wydzierzawienia tego termin licytacyi

na dzień 24. Czerwca r. b.

o godzinie 10. przed południem wyznaczyliśmy, w Sali obrad naszych wielkiéj w Poznaniu, i tym końcem chęć dzierzawienia mających do czynienia podań wzywamy. — Przyderzenie od zezwolenia naszego zależy.

Poznań, dnia 23. Maja 1833.

Król. Pruska Regencya, Wydział poborów stałych, dóbr i lasów rządowych.

PATENT SUBHASTACYJNY.

Dom na Wildzie blisko bramy Wrocławskiéj w miejscu pod Nro. 140. położony, do kowala Fryderyka i Barbary małżonków Radejków należący, drogą koniecznéj subhastacyi przedanym być ma.

Taxa sądowa wynosi 8,788 tal. 7 sgr.

Termina do licytacyi wyznaczone są:

na dzień 7. Sierpnia r. b.,
na dzień 7. Października r. b., i
na dzień 10. Grudnia r. b.,

godzinę 11. przed południem. Odbywać się będą w Izbie stron tutejszego Sądu Ziemiańskiego przez Królewsk. Referendaryusza Najwyższego Sądu Ziemiańskiego Pflücker.

Chęć kupienia mający wzywają się niniejszém, aby się na terminach wymienionych stawili, z warunkami obznajmili się i licyta swoje do protokółu podali. Przybicie nastąpi na rzecz najwięcéj dającego, jeżeli przeszkody prawne nie zajdą.

Poznań, dnia 8. Maja 1833.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.